

JOANNE SHETLEROVÁ
A PATRICIA PURVISOVÁ

SLOVO PŘIŠLO V MŮCI

JAK BŮH NAVŠTÍVIL
NÁROD BALANGAŮ
A JAK JEJ HLUBOCE PROMĚNIL

JOANNE SHETLEROVÁ
A PATRICIA PURVISOVÁ

SLOVO PŘIŠLO
V MOCI

Nakladatelství KMS, s. r. o.

Přeloženo z anglického originálu
And the Word Came with Power
Copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators

Vydalo © Nakladatelství KMS, s. r. o.
Primátorská 41, 180 00 Praha 8
(První vydání – 2003)
Druhé vydání – 2021

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být bez písemného svolení vydavatele reprodukována nebo šířena v žádné podobě elektronické ani mechanické, včetně fotokopíí, nahrávek či zařízení do informačních sítí nebo vyhledávacích systémů.

ISBN 978-80-7664-023-8 – tištěná verze
ISBN 978-80-7664-021-4 – PDF verze

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ

*„Změnit můj kmen z lovců lebek na rybáře lidí – to je naprosto neuvěřitelné.
To dokáže jenom Bůh.“*

– Ena, křesťanka z kmene Balangao

Mezi Balangay uvěřila Tekla, o níž čteme v této knize, jako jedna z prvních. Velice dobře znala život, který byl naprosto mimo dosah a vliv evangelia, a velice dobře si uvědomila, jaký blahodárný vliv má Boží slovo na život její i život lidí celého kmene. Její prvořadou touhou bylo, aby i další národy a kmeny mohly mít požehnání plynoucí ze známosti Božího slova. Slíbila Bohu, že pokud její těžce nemocnou dcerku Enu ponechá naživu, dá mu ji do služby.

Ena, která ve svém kmeni patří k druhé generaci křesťanů, má magisterské vzdělání a pracuje jako lingvistka v překladatelském a alfabetačním projektu v jedné z východoasijských zemí. Je přesvědčena, že i jiné národy potřebují Bibli stejně naléhavě, jako ji potřebovali její soukmenovci.

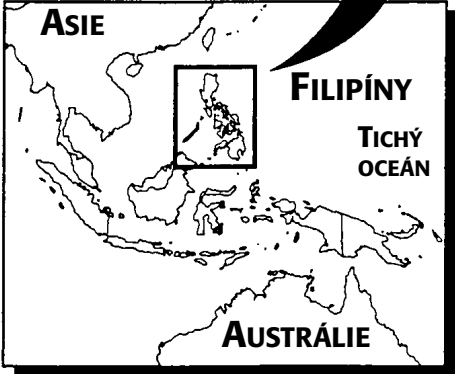
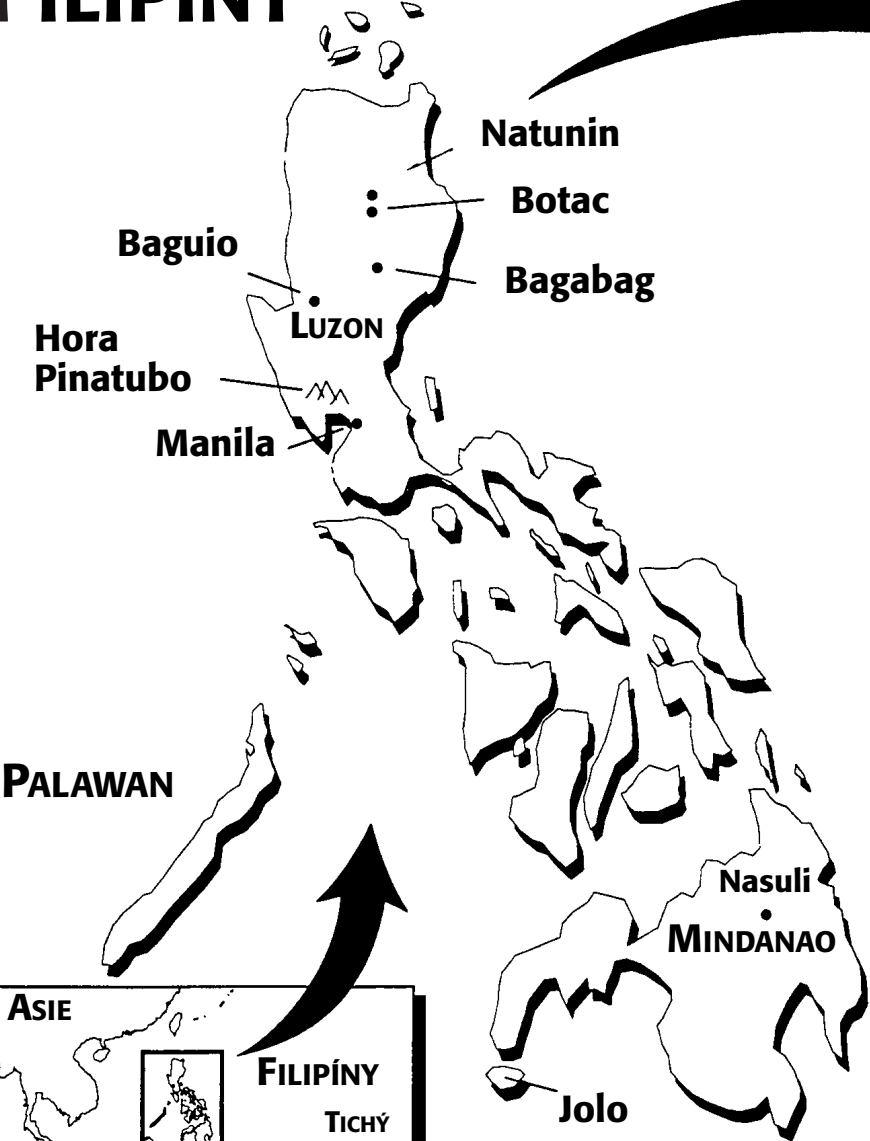
V mládí měla možnost zblízka sledovat, jak úžasnou moc proměňovat má Boží slovo, které lidé z jejího kmene mohli ve svém vlastním jazyce číst od roku 1982. Předtím Balangaové žili v neustálém strachu před zlými duchy a snažili si je usmířit nekonečnými oběťmi zvířat. Byli ovšem také známí jako krutí „lovci lebek“. Nyní je Bůh od toho všeho osvobodil. A dnes už Ena není z Balangaů jediná, kdo překládá Boží slovo do dalších jazyků.

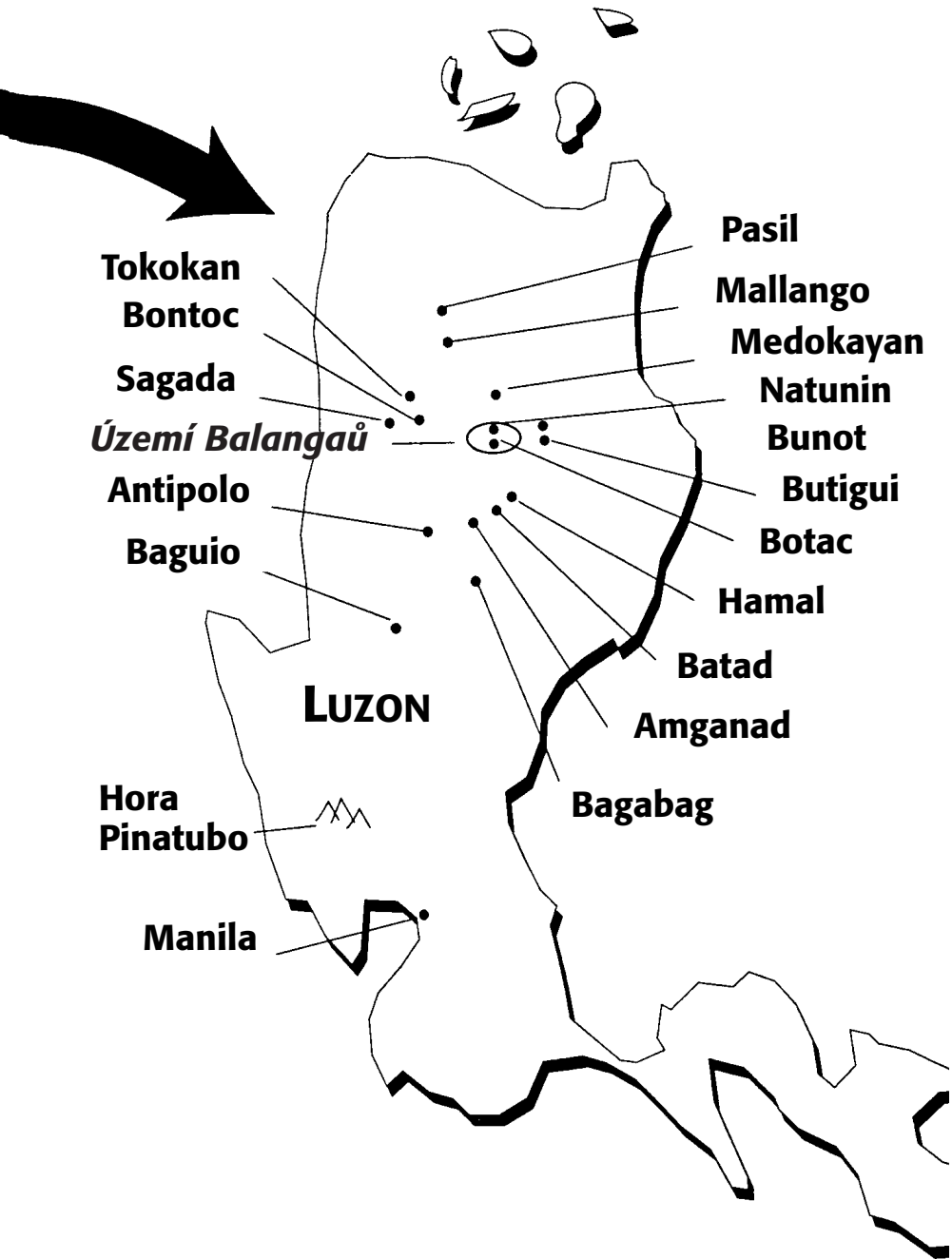
Český čtenář má přístup k Bibli ve svém jazyce už po několik staletí. Čeština je jedním z prvních jazyků světa, do kterých bylo Písmo přeloženo. Této skutečnosti si byl dobře vědom i Jan Amos Komenský, když říkal, že je jen málo národů na světě, které mohou slyšet hlas svatých proroků a apoštolů srozumitelně ve svém jazyce tak jako Čechové.

A přece ještě dnes více než 300 milionů lidí ze 3000 jazykových skupin neví, že „Bůh tak miloval svět...“, protože do jejich jazyka nebylo dosud přeloženo jediné slovo z Bible! Jaké máme úžasné privilegium, jaký úžasný dluh!

– Vilém Spratek, Wycliffovi překladatelé Bible

FILIPÍNY

**Tokokan
Bontoc**

Sagada

Území Balangaú

Antipolo

Baguio

LUZON

**Hora
Pinatubo**

Manila

Pasil

Mallango

Medokayan

Natunin

Bunot

Butigui

Botac

Hamal

Batad

Amganad

Bagabag

PODĚKOVÁNÍ

Překládat Nový zákon je dlouhá a těžká práce. Nepřeložila jsem Nový zákon do balangaoského jazyka sama. Několik lidí zmíněných v této knize jen reprezentuje velký počet lidí pro mou práci nepostradatelných. Oni tento příběh napsali svými životy.

Nemohla bych překlad dokončit bez svých spolupracovníků. Jsou to Anne Fetzerová-Hopkinsová, Edie Murdock, Janet Packová-Personsová, Marjorie Cooková, Mary Jo Brettová, Barbara Williamssová-Harrissová a Robyn Terreyová. Nepostradatelní byli též ostatní členové týmu na Filipínách: piloti, radiooperátoři a technici, knihovníci, počítačovní odborníci – technici, programátoři a sazeči – oddělení tisku, údržbáři, administrativní pracovníci, nákupčí, modlitebníci, přátelé – a tento seznam by mohl pokračovat.

Rodiny z mého sboru ve Spojených státech byly široce rozvětvenými kořeny, které dodávaly živiny rozložitému stromu Božího díla v Balangau. Bez jejich vyučování bych nikdy nejela na Filipíny. Bez jejich přátelství bych tam nemohla zůstat. Bez jejich darů bych neměla co jíst a bez jejich modliteb bychom neviděli duchovní ovoce.

Pak je tu Patricia Purvisová, která vyhověla mé prosbě zapsat mé vzpomínky do této knihy. Na psaní se podílela celá rodina. Její muž Norm ji povzbuzoval, aby udělala práci, kterou „nebylo možné zvládnout“ v určitém čase. Potom on i jejich tři synové Matthew, Michael a Kevin laskavě tolerovali její vytížení prací na knize, modlili se za ni, povzbuzovali ji a nadšeně poslouchali, když jim rukopis předčítala.

Knihy nevznikají bez redaktorů. Liz Heaneyová byla jednou z našich modlitebnic, nepostradatelná členka týmu v letech 1981 a 1982, když uči-

la na Faith Academy v Manile. V nakladatelství Multnomah Press odborně provedla redakci celé knihy. Tuto práci dělala s radostí a byla pro nás velkým povzbuzením.

Další je má rodina a přátelé v Balangau. Je to nádherný poklad. Myslela jsem si, že jsem tam přišla rozdávat, ale oni mně mnoho dali ještě dřív, než jsem se vůbec naučila jediné slovo z jejich jazyka.

Nosili mi vodu, pěstovali pro mě rýži, zvali mě k jídlu, učili mě své zvyky a jazyk, odpouštěli mi, když jsem se jich nějak nepříjemně dotkla, opravovali mě, když jsem mluvila balangaosky „jako buvol“ a dovedně mi pomáhali s překladem Nového zákona. Někdy věřili pravdám z Božího slova i tehdy, když jsem v tom sama váhala.

Získala jsem od nich daleko víc, než jsem jim dala. Byla to pro mě velká výsada, že jsem s těmito nádhernými lidmi mohla žít a pracovat, přinést jim Boží slovo a sledovat, jak měnilo jejich životy.

SLOVO ÚVODEM

Slovo přišlo v moci je opravdu příběh lásky. Od počátku Bůh miloval Balangay, pyšné lovice lebek, kteří žili na velkolepých rýžových terasách na Filipínách. Miloval také mě, nesmělé děvče z farmy z Kalifornie, které rádo důvěřovalo Bohu a mělo smělé sny.

Bůh uvedl do pohybu události v těchto dvou světech a v našich srdcích a svedl nás dohromady. Když jsem překládala Boží slovo do balangaoského jazyka, spolu s Balangay jsem se ocitla v duchovní bitvě, která naše „světy“ navždy změnila.

Bůh nás neustále vedl, abychom přijali riziko a důvěřovali jemu i jeho slovu. Každého z nás přijal takového, jací jsme byli, s naším omezeným chápáním sebe samých i svého okolí. Když jsme důvěřovali Bohu, přitáhl nás k sobě blíž a my jsme se víc naučili o jeho moci a lásce. Napsala jsem tyto stránky, abyste mohli spolu s námi chválit Boha a žasnout nad jeho nekonečnou láskou a nad tím, jak nás neustále hledá.

1.

NENECH JI ZEMŘÍT!

Nadšeně jsem mávala z okna helikoptéry Jolly Green Giant, když jsme se dostali k malému zarovnanému vršku – basketbalovému hřišti – v našem horském městečku na Filipínách. Balangaové se shromáždili pod námi, mávali nám a vykřikovali na nás. Nemohli se dočkat, až budou vykládat tuny cementu, skla a hřebíků, které jsme přivezli na stavbu nové nemocnice.

Vedle mě pobíhal od okna k oknu mladý doktor Robespierre Lim, mával a volal na lidi. Jeho sen se začínal naplňovat – nemocnice v Balangau. Teď mi ubude lékařské práce a budu se moci věnovat překladu Nového zákona.

Začali jsme přistávat. Zvláštní... nevypadalo to jako to pravé místo. Náhle kolem mého okna prolétly listy arekové palmy. Zalapala jsem po dechu. *Narazili jsme do stromu. Zřítíme se!* Později, když se mi vrátilo vědomí, slyšela jsem tlumené výkřiky. „Juami!“ To bylo mé jméno v jazyce Balangao. „Hoří! Hoří! Utíkej!“ S vypětím všech sil jsem se snažila vyprostit a uniknout z hořící helikoptéry. Mohla jsem ale pohnout pouze dvěma prsty u levé ruky. Vězela jsem tam jako zatlučený hřebík.

Začala jsem panikařit. *Mysli na něco, na cokoli. Jak můžu mít takhle zkroutěnou pravou ruku a přitom mít nos a ústa přikrytá dlaní?* Soustředila jsem se na tu nemožně překroutěnou ruku a při každém nádechu jsem polykala cementový prach, abych si uvolnila dýchací cesty.

Šetři energii. Dýchej ten vzduch znovu a znovu. Jak dlouho to trvá, než člověk uhoří? Myšlenky přicházely s podivným odstupem.

Bože, já ještě nemohu zemřít!

Neměla jsem ponětí, co se děje kolem. Potom, co jsme se zřítily, piloti vyskákali ven a naskytl se jim hrozná podívaná. Z obrovské trhliny se řinulo palivo a ze zbytků rotoru šlehal plameny. Křičeli na Balangay, kteří strnule stáli poblíž vraku: „Utíkejte! Vybuchne to!“

Když ale Balangaové uslyšeli, že Doming, Dr. Lim a já jsme uvěznění uvnitř, rázem se otočili a popadli hliníkové nádoby na rýži, plastové kbelíky, umyvadla a cokoli, co ve spěchu mohli najít, a začali na hořící helikoptéru házet bláto s vodou z rýžových polí. Trvalo jen několik minut, než oheň uhasili.

Jediné, co jsem věděla, bylo, že nesmím panikařit. Hodnotila jsem svou situaci z lékařského hlediska. *Zlomeného nic nemám, ale hlavu mám těsně přitisknutou k jedné straně. Už jen centimetr a mám zlomený vaz. Jak dlouho ještě vystačím s pouhou hrstkou vzduchu? Bože, ať se neudusím! Musím ještě dokončit ten překlad.*

Někdo tam nade mnou je, uvědomila jsem si najednou. Vydala jsem ze sebe přidušený výkřik o pomoc. Balangaové říkají, že to zevnitř vraku znělo jako zamňoukání. Začali se horečně prohrabávat dovnitř, rukama odhazovali kusy roztrštěného skla, rozbité bedny hřebíků, potrhane pytle cementu a trosky helikoptéry.

Někdo mě uchopil za nohy a snažil se mě dostat nahoru. Našli mě! Uvědomila jsem si, že ležím hlavou dolů. „Netahejte mě za nohy,“ zasípala jsem. „Potřebuju vzduch! Nemůžu dýchat!“

Někdo vytáhl pytel cementu, který mi ležel na hrudi, takže se ke mně dostal nějaký vzduch. Bylo to nádherné. Balangaové tahali dál a já jsem ten vzduch přímo hltala. Konečně jsem byla volná.

Vyděšení Balangaové mě donesli k blížkému stavení a položili mě do velké místnosti na hrubou dřevěnou podlahu. Krev z řezných ran na hlavě se smísila se silnou vrstvou cementu, který spočíval na mém těle. Krev je vyděsila.

Kdybych tak mohla popadnout dech a otevřít oči. Ostatní možná potřebují pomoc. Nevěděla jsem, že mám polámaná žebra a že mi selhala jedna plíce. Když jsem byla v bezvědomí, měla jsem otevřené oči a napadal mi do nich cement. Vápno mi poleptalo oční tkáň. Byl to pocit, jako kdyby mi oči hořely.

Pomaloučku jsem jim začala dávat instrukce a snažila jsem se, aby to znělo přesvědčivě. „Musíte mi vymýt oči. Vezměte džbán s vodou, přidržujte mi oči otevřené a lijte do nich vodu. Pořád dokola, nepřestávejte.“